

را نیز به دنبال می‌آورد. در نوشتار حاضر، در پی مرور سیاست مالی مندرج در قانون برنامه پنج‌ساله چهارم، قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ و ارقام مقدماتی که برای بودجه ۱۳۸۷ ارائه می‌گردد، با این رویکرد مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

تصمیم دولت برای تنظیم انقباضی سیاست مالی، با هدف بازگرداندن متغیرهای اصلی اقتصاد کلان، مانند نرخ رشد تولید، بیکاری، نرخ بهره، نرخ ارز و نرخ تورم به روندهای بلندمدت خود، و به عبارت دیگر تثبیت شرایط اقتصاد کلان، صورت می‌گیرد. معیارهای مرسوم برای ارزیابی انقباضی یا انبساطی بودن سیاست مالی، تغییرات نرخ‌های مالیات بر درآمد و سود اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین تغییرات مخارج دولت در دو سال مالی متوالی است. با این حال، این معیارها برای ارزیابی سیاست مالی در ایران کافی نیستند. زیرا، دسترسی دولت به درآمد نفت و منابع حساب ذخیره ارزی، این امکان را برای آن فراهم می‌آورد که بدون تغییر نرخ‌های مالیاتی، با افزایش اتکای خود به درآمدهای با منشأ نفتی، مخارج ریالی خود را گسترش دهد. انبساط بودجه عمومی دولت از این طریق، عموماً خود را بر سیاست پولی نیز تحمیل می‌کند و انبساط پولی

۲- سیاست‌های مالی قانون برنامه پنج‌ساله چهارم
برنامه مالی یک‌ساله دولت، که در قالب قوانین بودجه سنواتی تنظیم می‌شود، لزوماً نباید در انطباق با مواد مرتبط در قانون برنامه پنج‌ساله باشد، تا هدف‌های مندرج در برنامه به تدریج محقق شود. از مهمترین احکام برنامه پنج‌ساله چهارم در خصوص سیاست‌های مالی دولت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

چگونگی و میزان استفاده دولت از درآمدهای نفتی و حساب ذخیره ارزی (ماده ۱)، لزوم افزایش سهم درآمدهای غیرنفتی (مالیات‌ها و سایر درآمدها) از کل منابع بودجه (ماده ۲ بند الف)، متنوعیت تأمین مالی کسری بودجه از طریق استفاده از بانک مرکزی و سیستم بانکی (ماده ۲ بند ب)، متنوعیت برقراری هرگونه تخفیف، ترجیح و یا معافیت مالیاتی (ماده ۴)، تداوم برنامه خصوصی‌سازی و واگذاری

در قانون برنامه پنج‌ساله چهارم، میزان استفاده دولت از درآمد نفت و حساب ذخیره ارزی بسیار محافظه‌کارانه تنظیم گردید

تورم فزاینده از مردادماه سال ۱۳۸۵ نگاهار را متوجه رشد قابل ملاحظه نقدینگی کرد

بودجه ۸۷؛
انقباضی چون ۸۶

حسین یازمحمدی

جدول ۱- سیاست مالی در قانون برنامه چهارم توسعه

متوسط نرخ رشد طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ (درصد)	منابع بودجه عمومی
۱۰/۵	درآمدها
۱۸/۱	مالیات‌ها
۲۴/۲	سایر درآمدها
۱۶/۲	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۶/۳	واگذاری دارایی‌های مالی
-۱۳	مصارف بودجه عمومی
۱۰/۵	اعتبارات هزینه‌ای (جاری)
۱۰/۰	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت عمرانی)
۲۲/۴	تملك دارایی‌های مالی
-۱۶/۸	متوسط نرخ تورم سالانه
۹/۹	

مأخذ: جدول شماره ۴ قانون برنامه پنج‌ساله چهارم.

وظایف تصدی‌گری دولت و شرکت‌های دولتی به بخش غیردولتی (مواد ۶ تا ۱۰)، تحویل کلیه امور مربوط به سیاست‌گذاری و اعمال وظایف حاکمیتی دولت از سوی شرکت‌های دولتی به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی تخصصی (ماده ۷)، ممنوعیت شروع هر نوع طرح و پروژه تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در سطوح ملی و استانی (ماده ۱۴۵ بند ج)، اجرای برنامه‌های جامع فقرزدایی و عدالت اجتماعی (ماده ۹۵) و اعمال سیاست‌های مالیاتی با هدف بازتوزیع عادلانه درآمد (ماده ۹۵ بند ب)، همچنین در جدول شماره ۴ قانون برنامه چهارم توسعه، متوسط رشد درآمدهای بودجه عمومی به قیمت‌های جاری به میزان ۱۸/۱ درصد در نظر گرفته شده است که شامل رشد ۲۴/۲ درصدی درآمدهای مالیاتی و رشد ۱۶/۲ درصدی سایر درآمدهای دولت است. متوسط رشد سالانه اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۱۰ درصد و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) به میزان ۲۲/۴ درصد برآورد شده است. با توجه به اینکه فرض برنامه در مورد متوسط نرخ تورم در سال‌های برنامه به میزان ۹/۹ درصد است، بنابراین، قانون‌گذار برای درآمدهای عمومی نرخ رشد واقعی مثبت، برای اعتبارات هزینه‌ای نرخ رشد واقعی نزدیک به صفر و برای اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای نرخ رشد واقعی مثبت در نظر گرفته است.

در قانون برنامه پنج‌ساله چهارم، میزان استفاده دولت از درآمد نفت و حساب ذخیره ارزی بسیار محافظه‌کارانه تنظیم گردید. طبق جداول قانون، مجموع استفاده دولت از درآمد نفت خام در طی سال‌های برنامه در حدود ۸۲/۶ میلیارد دلار و استفاده از حساب ذخیره ارزی در حدود ۲۵/۲ میلیارد دلار در نظر گرفته شد. قانون برنامه چهارم در خصوص استفاده دولت از درآمد نفت خام و منابع حساب ذخیره ارزی سیاست‌گذاری خاصی اعمال نکرده و برداشت‌های به طور نسبی یکسانی را در طول سال‌های برنامه پیش‌بینی کرده است.

جدول ۲- استفاده دولت از درآمد نفت و حساب ذخیره ارزی

جمع	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
درآمد نفت خام	۸۱/۶	۱۷/۴	۱۶/۳	۱۵/۶	۱۵/۲
حساب ذخیره ارزی	۲۵/۲	۴/۹	۵/۰	۵/۰	۵/۱
جمع	۱۰۶/۸	۲۲/۳	۲۱/۵	۲۰/۶	۲۰/۳

مأخذ: جداول شماره ۴، ۷ و ۸ قانون برنامه پنج‌ساله چهارم.

۳- قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

حجم منابع (مصارف) بودجه ۱۳۸۴ با الحاق دو متممی که در ماه‌های پایانی سال مذکور به آن افزوده گردید، به ۵۲۶/۶ هزار میلیارد ریال بالغ شد. این حجم منابع (مصارف) به قیمت‌های اسمی رشدی در حدود ۴/۴ درصد نسبت به رقم مشابه در قانون بودجه ۱۳۸۳ داشت. در این قانون رشد درآمدها به

داخلی با نرخ‌های مشابه در سال ۱۳۸۳ حاکی از انبساط بودجه پس از الحاق متمم‌ها به بودجه در سال مذکور است. بر این مبنای، نرخ رشد واقعی منابع (مصارف) ۲۴/۶، درآمدها ۴/۷، مالیات‌ها ۳۹/۵، سایر درآمدها ۶۹/۴ درصد، و نرخ رشد واقعی پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک‌داری‌های

سرمایه‌ای به ترتیب ۳۴/۳ و ۲۰/۵ درصد به دست می‌آید. همچنین، مجموع تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه) برحسب قیمت‌های واقعی از ۱۴/۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۳ با رشدی به میزان ۴۱/۴ درصد به ۲۱/۱ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۴ افزایش یافت که بیان دیگری از انبساط بودجه در این سال است (جدول ۴).

بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۵ نیز با احتساب چهار متممی که در طی این سال به آن افزوده گردید، اگرچه نه به شدت بودجه ۱۳۸۴، انبساطی ارزیابی می‌شود. در این سال، مجموع منابع (مصارف) بودجه عمومی دولت برحسب ارقام اسمی به میزان ۱۳/۵ درصد رشد یافت. رشد درآمدها به میزان ۲۰/۹ شامل درآمدهای مالیاتی ۲۳/۴ و سایر درآمدها ۱۴/۷ درصد بود و پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) و پرداخت بابت تملک‌داری‌های سرمایه‌ای به ترتیب به میزان ۱۷/۷ و ۲۷/۲ درصد رشد نمود. برحسب ارقام تعدیل شده، نرخ رشد واقعی اجزای منابع و مصارف بودجه در سال ۱۳۸۵ تا حدودی تخفیف می‌یابد. با این حال، همچنان حاکی از رشد

انبساط بودجه عمومی دولت از این طریق، عموماً خود را بر سیاست پولی نیز تحمیل می‌کند و انبساط پولی را نیز به دنبال می‌آورد

**جدول ۳- سیاست مالی در قوانین بودجه
نرخ رشد اسمی اجزای منابع و مصارف با احتساب متمم‌ها**

	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
منابع	۴۴/۴	۱۳/۵	۷/۰
درآمدها	۷۰/۴	۲۰/۹	۱۳/۵
مالیات‌ها	۶۱/۷	۲۳/۴	۱۱/۱
سایر درآمدها	۹۶/۴	۱۴/۷	۲۰/۰
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (شامل نفت)	۲۰/۸	-۷/۱	-۴/۱
واگذاری دارایی‌های مالی (شامل OSF)	۳۳/۷	۳۳/۷	۹/۵
مصارف	۴۴/۴	۱۳/۵	۷/۰
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۵۵/۷	۱۷/۷	-۲/۰
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)	۳۹/۷	۲۷/۲	۴/۷
تملك دارایی‌های مالی	-۲/۶	-۶۶/۵	۲۹۴/۹
تراز عملیاتی	۳۸/۹	۱۳/۲	-۲۵/۲
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه)	۶۳/۹	۸۳/۲	-۱۶/۲

ماخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶.

به ۷/۷ درصد، حاکی از تداوم سیاست انبساطی مالی در سال ۱۳۸۵ است (جدول ۵). در کشور ما، برای ارزیابی سیاست مالی به لحاظ دسترسی دولت به درآمد نفت خام و منابع حساب ذخیره ارزی، تنها استفاده از معیارهای نرخ رشد اسمی و واقعی و نسبت درآمدها، مخارج دولت به تولید ناخالص داخلی در سال‌های متوالی، کافی نیست. تامین مالی بخش قابل ملاحظه‌ای از مصارف بودجه، همه ساله از طریق درآمدهای ارزی حاصل از صدور نفت و موجودی حساب ذخیره ارزی، صورت می‌گیرد. الزام بانک مرکزی به تامین منابع ریالی بودجه، این بانک را ناگزیر از مداخله در بازار ارز به منظور تسویه بازار به نرخ شناور مدیریت شده ارز، می‌کند. هر میزان خرید ارز توسط بانک مرکزی، افزایش بیه پولی (پول پر قدرت) و نقدینگی متعاقب آن را در پی دارد. در واقع، اتکای بودجه دولت به درآمد نفت و منابع حساب ذخیره ارزی، از مجرای خریدهای ارزی بانک مرکزی، خود را به سیاست پولی تحمیل می‌کند. بنابراین، در شرایطی که نرخ‌های مالیاتی در چند سال اخیر تغییرات محسوسی نداشته‌اند، بر حسب تعقیب روند درآمدهای مالیاتی و با مخارج دولت، سیاست مالی ممکن است انقباضی یا انبساطی ارزیابی شود، لیکن در نهایت سهم درآمدهای با منشاء ارزی در بودجه است که قضاوت درستی در مورد انبساطی یا انقباضی بودن بودجه به دست می‌دهد.

	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
منابع	۲۴/۶	۷/۰	-۱۱/۶
درآمدها	۳۷/۰	۷/۶	-۶/۲
مالیات‌ها	۳۹/۵	۹/۹	-۸/۲
سایر درآمدها	۶۹/۳	۲/۱	-۰/۹
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (شامل نفت)	۱۲/۹	-۱۷/۳	-۲۰/۸
واگذاری دارایی‌های مالی (شامل OSF)	۱۵/۳	۱۹/۰	-۹/۵
مصارف	۳۴/۶	۷/۰	-۱۱/۶
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۳۳/۳	۴/۸	-۱۹/۱
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)	۲۰/۵	۱۳/۳	-۱۳/۵
تملك دارایی‌های مالی	-۱۶/۰	-۲۰/۲	۲۲۶/۱
تراز عملیاتی	۱۹/۸	-/۸	-۲۸/۳
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه)	۲۱/۴	۶۳/۱	-۳۰/۸

ماخذ: ارقام اسمی جدول ۳
توضیح: ارقام بودجه با استفاده از شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۷۶ تعدیل شده‌اند.

در سال ۱۳۸۵ اگرچه نسبت مالیات‌ها به تولید ناخالص داخلی از ۸/۵ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۸/۸ درصد افزایش یافت و نسبت پرداخت‌های هزینه‌ای از ۲۰/۵ درصد به ۲۰/۲ درصد کاهش یافت، که می‌تواند به اعمال سیاست انقباضی مالی تعبیر شود، لیکن افزایش نسبت تملك دارایی‌های سرمایه‌ای به تولید ناخالص داخلی از ۸/۲ درصد به ۸/۷ درصد و افزایش نسبت کسری کلی بودجه از ۵ درصد

واقعی مثبت ارقام بودجه دولت در این سال است. کاهش نرخ رشد واقعی ارقام بودجه در سال ۱۳۸۵ تا حدودی ناشی از افزایش تورم در این سال و بخشی نیز ناشی از کاهش نرخ رشد ارقام اسمی بودجه نسبت به سال قبل است (جدول ۴). در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ نسبت ارقام منابع و مصارف بودجه به تولید ناخالص داخلی نیز گویای اتخاذ سیاست انبساطی مالی توسط دولت است.

**جدول ۴- سیاست مالی در قوانین بودجه
نرخ رشد واقعی اجزای منابع و مصارف با احتساب متمم‌ها**

	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
منابع	۲۴/۶	۷/۰	-۱۱/۶
درآمدها	۳۷/۰	۷/۶	-۶/۲
مالیات‌ها	۳۹/۵	۹/۹	-۸/۲
سایر درآمدها	۶۹/۳	۲/۱	-۰/۹
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (شامل نفت)	۱۲/۹	-۱۷/۳	-۲۰/۸
واگذاری دارایی‌های مالی (شامل OSF)	۱۵/۳	۱۹/۰	-۹/۵
مصارف	۳۴/۶	۷/۰	-۱۱/۶
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۳۳/۳	۴/۸	-۱۹/۱
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)	۲۰/۵	۱۳/۳	-۱۳/۵
تملك دارایی‌های مالی	-۱۶/۰	-۲۰/۲	۲۲۶/۱
تراز عملیاتی	۱۹/۸	-/۸	-۲۸/۳
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه)	۲۱/۴	۶۳/۱	-۳۰/۸

ماخذ: ارقام اسمی جدول ۳
توضیح: ارقام بودجه با استفاده از شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۷۶ تعدیل شده‌اند.

حاکمی از انقباض بودجه در

سال جاری است. بر حسب	(درصد)	۱۳۸۵	۱۳۸۴
ارقام تعدیل شده، مجموع منابع (مصارف) بودجه نسبت به سال قبل ۱۱/۶ درصد کاهش یافته و میزان کاهش پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه (پرداخت‌های عمرانی) به ترتیب ۱۹/۱ و ۱۳/۵ درصد است. همچنین، نسبت منابع (مصارف) بودجه به تولید ناخالص داخلی از ۲۹/۶ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۲۴/۸ درصد کاهش یافته و نسبت تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسر کلی بودجه) به تولید ناخالص داخلی از ۷/۷ درصد به ۵/۱ درصد در سال ۱۳۸۶ محدود شده است. (جدول ۵)			
ارقام تعدیل شده، مجموع منابع (مصارف) بودجه نسبت به سال قبل ۱۱/۶ درصد کاهش یافته و میزان کاهش پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه (پرداخت‌های عمرانی) به ترتیب ۱۹/۱ و ۱۳/۵ درصد است. همچنین، نسبت منابع (مصارف) بودجه به تولید ناخالص داخلی از ۲۹/۶ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۲۴/۸ درصد کاهش یافته و نسبت تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسر کلی بودجه) به تولید ناخالص داخلی از ۷/۷ درصد به ۵/۱ درصد در سال ۱۳۸۶ محدود شده است.	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
	۲۴/۸	۲۹/۶	۳۱/۱
	۱۰/۸	۱۲/۱	۱۱/۹
	۷/۷	۸/۸	۸/۵
	۳/۱	۳/۳	۳/۴
	۶/۸	۹/۱	۱۱/۷
	۷/۲	۸/۴	۷/۵
	۲۴/۸	۲۹/۶	۳۱/۱
	۱۵/۵	۲۰/۲	۲۰/۵
	۷/۲	۸/۷	۸/۲
	۲/۲	۰/۷	۲/۵
	-۴/۷	-۸/۱	-۸/۵
	-۵/۱	-۷/۷	-۵/۰

این نکته حائز اهمیت است که قانون بودجه سال جاری تاکنون متمم نداشته است. چنانچه دولت موفق به اجرای این بودجه تا پایان سال گردد، برای اولین بار در چندین سال اخیر، توفیق بزرگی در کنترل هزینه‌ها و رعایت انضباط مالی به دست آورده است. طبق قانون بودجه ۱۳۸۶، میزان استفاده دولت از درآمد نفت خام و حساب ذخیره ارزی در حدود ۳۷/۶ میلیارد دلار در نظر گرفته شده است، که اگرچه نزدیک به دو برابر رقم پیش‌بینی شده در قانون برنامه است، لیکن در مقایسه با سال ۱۳۸۵ حاکمی از کاهش استفاده دولت از منابع با منشاء ارزی در بودجه است. (جدول ۶)

برآوردهای اولیه‌ای که از ارقام بودجه ۱۳۸۷ رایج می‌گردد، حاکمی از اراده دولت به تکرار تنظیم انقباضی بودجه در این سال است. ارقام رایج شده نشان می‌دهد که مجموع منابع (مصارف) بودجه عمومی در سال ۱۳۸۷ در حدود ۶۴۶ هزار میلیارد ریال خواهد بود که رشدی در حدود یک درصد نسبت به ارقام بودجه سال جاری دارد. رشد درآمدها در حدود ۱۳/۷ درصد و پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب در حدود ۷/۳ و ۴/۱ درصد پیش‌بینی شده است. براساس اطلاعات موجود، میزان استفاده دولت از درآمد نفت خام و موجودی حساب ذخیره ارزی در بودجه سال آینده در حدود ۳۹ میلیارد دلار خواهد بود که نزدیک به رقم مصوب در بودجه سال جاری است. ● رئیس دایره مالی اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی

جدول ۵ - سیاست مالی در قوانین بودجه نسبت اجزای منابع و مصارف به تولید ناخالص داخلی

منابع	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
درآمدها	۳۱/۱	۲۹/۶	۲۴/۸
مالیات‌ها	۱۱/۹	۱۲/۱	۱۰/۸
سایر درآمدها	۸/۵	۸/۸	۷/۷
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (شامل نفت)	۳/۴	۳/۳	۳/۱
واگذاری دارایی‌های مالی (شامل OSF)	۱۱/۷	۹/۱	۶/۸
مصارف	۷/۵	۸/۴	۷/۲
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۳۱/۱	۲۹/۶	۲۴/۸
تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)	۲۰/۵	۲۰/۲	۱۵/۵
تملک دارایی‌های مالی	۸/۲	۸/۷	۷/۲
تراز عملیاتی	۲/۵	۰/۷	۲/۲
تراز عملیات و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه)	-۸/۵	-۸/۱	-۴/۷
	-۵/۰	-۷/۷	-۵/۱

منبع: ارقام اسمی جدول ۳

قالب بودجه‌های سال‌های مذکور در مقایسه با ارقام پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم و رشدهای فوق‌العاده استفاده از این منابع در دو سال مذکور نسبت به سال ۱۳۸۳ است. در واقع، طی این سال‌ها اتخاذ سیاست انبساطی مالی با اتکالی افزون‌تر به درآمدهای نفتی به اجرا درآمده است.

۴ - قانون بودجه ۱۳۸۶ و برآوردهای اولیه بودجه ۱۳۸۷

آغاز روندهای فزاینده تورمی از مردادماه سال ۱۳۸۵ و افزایش شدید قیمت مسکن در این سال، بیش از هر عاملی نگاه‌ها را متوجه رشدهای قابل ملاحظه نقدینگی و دلایل آن در چند سال اخیر کرد. بنابراین، سیاست تنظیم بودجه انقباضی برای سال ۱۳۸۶ به منظور کنترل تورم در اولویت قرار گرفت. ارقام جداول ۳ تا ۶ به خوبی نشان‌دهنده این موضوع است.

نرخ رشد ارقام اسمی منابع (مصارف) بودجه در سال ۱۳۸۶ به ۷ درصد محدود گردید. نرخ رشد

برآوردهای اولیه‌ای که از ارقام بودجه ۱۳۸۷ رایج می‌گردد، حاکمی از اراده دولت به تکرار تنظیم انقباضی بودجه در این سال است

پرداخت‌های هزینه‌ای به میزان ۲ درصد و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۴/۷ درصد است. تراز عملیاتی (اختلاف درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای) به میزان ۲۵/۲ درصد و تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (کسری کلی بودجه) نیز به میزان ۱۶/۲ درصد در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل کاهش یافت. (جدول ۳)

ارقام تعدیل شده بودجه ۱۳۸۶ با شاخص قیمت ضمنی توسط ناخالص داخلی و همچنین نسبت اجزای منابع و مصارف بودجه عمومی دولت در این سال به تولید ناخالص داخلی،

جدول ۶ - منابع ارزی قوانین بودجه طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ (میلیارد دلار)

	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
درآمد نفت	۱۸۸	۲۸۰	۲۵/۷	۲۵/۶
حساب ذخیره ارزی	۷/۶	۹/۷	۱۶/۰	۱۲/۰
جمع	۲۶/۴	۳۷/۷	۴۱/۷	۳۷/۶

منبع: قوانین بودجه.

توضیح: در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ ارقام با احتساب متمم‌های بودجه می‌باشند.